



Any acadèmic	2011-12
Assignatura	10902 - El Treball Corporal i Perspectives Psicomotrius Actuals
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

## Identificació de l'assignatura

<b>Assignatura</b>	10902 - El Treball Corporal i Perspectives Psicomotrius Actuals
<b>Crèdits</b>	1 presencials (25 hores) 2 no presencials (50 hores) 3 totals (75 hores).
<b>Grup</b>	Grup 1, 1S(Campus Extens)
<b>Període d'impartició</b>	Primer semestre
<b>Idioma d'impartició</b>	Català

## Professors

Professors	Horari d'atenció alumnat					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
María Luisa Mir Pozo <a href="mailto:marisa-mir@uib.es">marisa-mir@uib.es</a>	14:00h	15:00h	Dimecres	05/10/2011	29/09/2012	A-107

## Titulacions on s'imparteix l'assignatura

Titulació	Caràcter	Curs	Estudis
Màster Universitari d'Intervenció Socioeducativa amb Menors i Família	Postgrau		Postgrau
Màster Universitari de Primera Infància: Perspectives i Línies d'Intervenció	Postgrau		Postgrau

## Contextualització

Durant molt de temps el cos s'ha situat alternativament entre la matèria i la psique, avui, gràcies a les aportacions de múltiples disciplines, és reconegut en tota la seva complexitat. Des de sempre la Psicomotricitat ha destacat la multidimensionalitat i la individualització de la persona : emoció, afecte, sensorialitat, percepció, representació, paraula, relació, comunicació, dependència, autonomia... troben en el cos el denominador comú on desenvolupar-se i mitjançant el qual expressar-se.

La intel·ligència està constituïda per tota una sèrie de variants, nivells i expressions on el cos és el criteri de referència essencial en els diferents moments de la vida, sigui en el benestar, sigui en el sofriment. Família, escola, serveis de la salut i societat estan tots implicats en reconèixer i desenvolupar les diverses capacitats del cos dirigides a un millor benestar individual i social.

L'activitat professional orientada a ajudar les persones en el seu creixement personal requereix un treball sobre la pròpia totalitat corporal que permeti l'adquisició d'un sistema d'actituds, el control de les pròpies ressonàncies afectives, ampliació de la consciència, l'escolta i la disponibilitat des de la pròpia manera de ser, de fer, de crear i de situar-se enfront de l'altre.





Any acadèmic	2011-12
Assignatura	10902 - El Treball Corporal i Perspectives Psicomotrius Actuals
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

Aquesta assignatura planteja una formació teòrico-personal vinculada a les competències interpersonals i participatives dels estudiants. S'imparteix dins el mòdul 4 "La intervenció des de l'àmbit de la salut i el benestar" durant el primer semestre del curs 2011-12.

## Requisits

Es recomana cursar l'optativa *Entrenament en Habilitats Socials i Comunicatives*.

### Essencials

Títol de Grau.

### Recomanables

Disponibilitat i implicació personal per treballar corporalment.

## Competències

D'acord amb les competències contemplades en el mòdul 4 del Màster Universitari en Primera Infància : Perspectives i línies de Intervenció es treballaran les que s'indiquen a continuació.

### Específiques

1. Desenvolupar la capacitat de reflexionar sobre la pròpia pràctica i desenvolupament professional promovent projectes innovadors..

### Genèriques

1. Examinar críticament l'estat actual del coneixement i les interpretacions sobre la primera infància des d'una visió multidisciplinar, així com conèixer l'estat actual dels debats internacionals sobre aquesta qüestió..
2. Realitzar una anàlisi crítica, avaluar i sintetitzar idees noves i complexes.
3. Desenvolupar habilitats en les relacions interpersonals i comunicació efectiva.

## Continguts

### Continguts temàtics

1. El treball corporal en psicomotricitat
  - Exploració de les possibilitats del propi cos : el cos i el moviment; el cos i l'espai; tensió – distensió; ritmes; equilibris – desequilibris
  - Trobada amb l'altre i amb el grup: acords, resistència, oposició, rol actiu – rol passiu
  - Trobada amb l'objecte
  - Trobada amb el so
  - Procés de representació mitjançant : la verbalització, el dibuix, l'escriptura
2. Perspectives psicomotrius actuals



Any acadèmic	2011-12
Assignatura	10902 - El Treball Corporal i Perspectives Psicomotrius Actuals
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

- Atenció primària de la salut : promoció i prevenció a nivell del desenvolupament psicomotor.
- Diferents modalitats d'intervencions amb infants i adults :
  - \* educatives (0-3 / 3-6)
  - \* d'ajuda
  - \* terapèutiques

## Metodologia docent

Es tindrà en compte l'activitat del estudiant com a factor prioritari, per tant les sessions presencials i les no presencials promouran l'implicació dels estudiants en les activitats d'aprenentatge. Per afavorir l'autonomia i el treball personal de l'alumne s'exigirà l'estudi comprensiu, la recerca documental, la lectura crítica de textos, i l'elaboració de documents escrits. Les sessions de classe inclouran tant les presentacions de la professora com d'altres ponents convidats i alternaran amb tallers de treball corporal. En aquest cas es tracta de procurar als estudiants un coneixement del seu cos, procurant facilitar o comprendre el cos de l'altre i vivenciant diferents formes de relació. Una metodologia adreçada a incorporar estratègies per a la intervenció amb els infants mitjançant grups de discussió i d'anàlisi, i orientada a desenvolupar un sistema d'actituds personals per prendre consciència de la seva pròpia expressivitat psicomotriu: la seva manera d'escoltar, de comunicar, d'expressar les seves emocions, i de manifestar-se. Una pràctica que permeti l'escolta global de l'infant com un ésser d'acció, una acció en la qual conflueixen el moviment, l'emoció i la representació.

## Activitats de treball presencial

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció
Classes teòriques	Classes i ponències	Grup gran (G)	Presentacions de la professora sobre els continguts d'aprenentatge i comunicacions dels ponents de les Jornades Internacionals de Psicomotricitat que es celebraran a Palma al mes de febrer de 2012, div. dia 10 (tarda) i dis. dia 11 (matí i tarda). Les 10 h. de durada es computaran com hores lectives d'aquesta assignatura del Màster. La finalitat és oferir als estudiants l'oportunitat de participar en una convocatòria internacional de professionals de la psicomotricitat per conèixer pràctiques i tendències actuals.
Seminaris i tallers	Tallers de treball corporal	Grup mitjà (M)	Es tracte de sessions de treball amb propostes centrades en el cos real i l'esquema corporal, propostes de plaer i apropiació sensoriomotriu, de competències motrius (coordinació, equilibri-desequilibri...) que impliquen la percepció de les sensibilitats interoceptiva, exteroceptiva i propioceptiva. A partir de les situacions viscudes, cada participant va reconeixent les seves reaccions tonicoemocionals i la seva expressivitat psicomotriu, la seva imatge corporal. L'apropriació de la dinàmica de treball és la vivència, la representació, la conceptualització.  La finalitat és que els participants s'adonin de la seva capacitat de jugar i de disfrutar jugant, de l'espontaneïtat que apareix en l'activitat motriu i en el joc, de les possibilitats creatives, de relació, de comunicació i d'aprenentatge que ofereix el joc, de la importància de la comunicació no-verbal, de les seves diferents formes i del paper que juga en les relacions interpersonals, de la corporeïtat humana com unitat.
Tutories ECTS		Grup petit (P)	La finalitat és oferir un seguiment del procés d'aprenentatge individual (acordar previamente l'horari amb la professora).





Any acadèmic	2011-12
Assignatura	10902 - El Treball Corporal i Perspectives Psicomotrius Actuals
Grup	Grup I, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

## Activitats de treball no presencial

Modalitat	Nom	Descripció
Estudi i treball autònom individual	Informes	Per tal de que l'estudiant aprofundeixi en la matèria a través de l'estudi personal, les lectures recomanades, les ponències de les Jornades i el treball personal desenvolupat en els tallers s'exigiran els informes corresponents. Per facilitar aquesta tasca s'indicaran les pautes a seguir en un document guia mitjançant la plataforma Moodle.
Estudi i treball autònom individual	Recerca bibliogràfica i anàlisi de contingut	Amb la finalitat de conèixer bases de dades específiques de la matèria d'estudi, així com la capacitat d'anàlisi i síntesi dels estudiants, seguint indicacions de la professora o professors responsables, es faran cerques de continguts específics relacionats amb la salut i benestar a la primera infància. Conceptes a treballar en aquesta recerca, damunt els quals es poden basar els descriptors són: autoestima, plaer, dolor, benestar... Aquesta activitat serà compartida amb l'assignatura de "Salut mental i prevenció a la primera infància". Per aquest motiu, l'estudiant podrà ser tutoritzat pel professorat d'ambdues assignatures. Un cop realitzada la recerca bibliogràfica, es treballarà individualment i es lliurarà un resum (màxim 12 pàgines) a la professora per a la seva avaluació. El resum es lliurarà, abans del 30 de maig, a través de la plataforma Moodle de l'assignatura o assignatures que comparteixen aquesta activitat. Aquest resum ha d'incloure una part tècnica referida al procediment seguit per fer la recerca: bases i períodes consultats, descriptors i limitacions utilitzades, total de resultats o cites aconseguides. Una segona part que farà referència als resums personals de 10 de les cites bibliogràfiques de la recerca publicades en els deu darrers anys.

## Estimació del volum de treball

El volum del treball estimat per a realitzar el procés d'ensenyament i aprenentatge de l'assignatura i per a cadascuna de les modalitats organitzatives queda reflectit de la següent manera en relació a les hores i als crèdits :

Modalitat	Nom	Hores	ECTS	%
<b>Activitats de treball presencial</b>		<b>25</b>	<b>1</b>	<b>33.33</b>
Classes teòriques	Classes i ponències	10	0.4	13.33
Seminaris i tallers	Tallers de treball corporal	6	0.24	8
Tutories ECTS		9	0.36	12
<b>Activitats de treball no presencial</b>		<b>50</b>	<b>2</b>	<b>66.67</b>
Estudi i treball autònom individual	Informes	15	0.6	20
Estudi i treball autònom individual	Recerca bibliogràfica i anàlisi de contingut	35	1.4	46.67
<b>Total</b>		<b>75</b>	<b>3</b>	<b>100</b>

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants





Any acadèmic	2011-12
Assignatura	10902 - El Treball Corporal i Perspectives Psicomotrius Actuals
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

## Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

### Classes i ponències

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques ( <b>No recuperable</b> )
Descripció	Presentacions de la professora sobre els continguts d'aprenentatge i comunicacions dels ponents de les Jornades Internacionals de Psicomotricitat que es celebraran a Palma al mes de febrer de 2012, div. dia 10 (tarda) i dis. dia 11 (matí i tarda). Les 10 h. de durada es computaran com hores lectives d'aquesta assignatura del Màster. La finalitat és oferir als estudiants l'oportunitat de participar en una convocatòria internacional de professionals de la psicomotricitat per conèixer pràctiques i tendències actuals.
Criteris d'avaluació	Es tracte de que l'alumnat elabori un informe sobre les ponències i grups de treball de les Jornades de Internacionals de Psicomotricitat Aquest informe inclourà resums, opinions personals, reflexions crítiques i conclusions finals. Termini de lliurament: primer dia lectiu després de les vacances de Pasqua a través de la plataforma Moodle de l'assignatura .  Criteris d'avaluació:  Capacitat d'anàlisi i de reflexió sobre continguts tractats Capacitat d'argumentar i donar raons. Coherència d'idees. Claredat expositiva. Ortografia i estil. Captació dels conceptes claus. Capacitat de saber relacionar conceptes Qualitat recursos documentació. Assistència i puntualitat.  L'assistència i participació són obligatòries. L'absència s'ha de justificar prèviament i tindrà conseqüències en la qualificació.

Percentatge de la qualificació final: 40% per l'itinerari A

### Tallers de treball corporal

Modalitat	Seminaris i tallers
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques ( <b>No recuperable</b> )
Descripció	Es tracte de sessions de treball amb propostes centrades en el cos real i l'esquema corporal, propostes de plaer i apropiació sensoriomotriu, de competències motrius (coordinació, equilibri-desequilibri....) que impliquen la percepció de les sensibilitats interoceptiva, exteroceptiva i propioceptiva. A partir de les situacions viscudes, cada participant va reconeixent les seves reaccions tonicoemocionals i la seva expressivitat psicomotriu, la seva imatge corporal. L'apropriació de la dinàmica de treball és la vivència, la representació, la conceptualització. La finalitat és que els participants s'adonin de la seva capacitat de jugar i de disfrutar jugant, de l'espontaneïtat que apareix en l'activitat motriu i en el joc, de les possibilitats creatives, de relació, de comunicació i d'aprenentatge que ofereix el joc, de la importància de la comunicació no-verbal, de les seves diferents formes i del paper que juga en les relacions interpersonals, de la corporeïtat humana com unitat.
Criteris d'avaluació	Es tracte de que l'alumnat elabori un autoanàlisi crític i reflexiu sobre el procés personal duit a terme en el tallers corporals a partir de les produccions realitzades individual i col•lectivament.





Any acadèmic	2011-12
Assignatura	10902 - El Treball Corporal i Perspectives Psicomotrius Actuals
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

La data prevista de lliurament serà el darrer dia lectiu abans de les vacances de Pasqua mitjançant la plataforma Moodle de l'assignatura.

Criteris d'avaluació:

La capacitat de implicació (corporal, emocional i verbal) i capacitat d'autoanàlisi.  
L'actitud (participativa, crítica constructiva...), capacitat de relació i comunicació amb els altres  
L'assistència i la puntualitat.

Percentatge de la qualificació final: 20% per l'itinerari A

### Informes

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques ()
Descripció	Per tal de que l'estudiant aprofundeixi en la matèria a través de l'estudi personal, les lectures recomanades, les ponències de les Jornades i el treball personal desenvolupat en els tallers s'exigiran els informes corresponents. Per facilitar aquesta tasca s'indicaran les pautes a seguir en un document guia mitjançant la plataforma Moodle.

Criteris d'avaluació

Percentatge de la qualificació final: % per l'itinerari A

### Recerca bibliogràfica i anàlisi de contingut

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Treballs i projectes ( <b>No recuperable</b> )
Descripció	Amb la finalitat de conèixer bases de dades específiques de la matèria d'estudi, així com la capacitat d'anàlisi i síntesi dels estudiants, seguint indicacions de la professora o professores responsables, es faran cerques de continguts específics relacionats amb la salut i benestar a la primera infància. Conceptes a treballar en aquesta recerca, damunt els quals es poden basar els descriptors són: autoestima, plaer, dolor, benestar... Aquesta activitat serà compartida amb l'assignatura de "Salut mental i prevenció a la primera infància". Per aquest motiu, l'estudiant podrà ser tutoritzat pel professorat d'ambdues assignatures. Un cop realitzada la recerca bibliogràfica, es treballarà individualment i es lliurarà un resum (màxim 12 pàgines) a la professora per a la seva avaluació. El resum es lliurarà, abans del 30 de maig, a través de la plataforma Moodle de l'assignatura o assignatures que comparteixen aquesta activitat. Aquest resum ha d'incloure una part tècnica referida al procediment seguit per fer la recerca: bases i períodes consultats, descriptors i limitacions utilitzades, total de resultats o cites aconseguides. Una segona part que farà referència als resums personals de 10 de les cites bibliogràfiques de la recerca publicades en els deu darrers anys.
Criteris d'avaluació	Aquesta cerca bibliogràfica ha d'incloure una part tècnica referida al procediment seguit per fer la recerca i una part relativa als resums personals.  Criteris d'avaluació :  Relació de les bases i períodes consultats, descriptors i limitacions utilitzades.  Total de resultats o cites aconseguides (10 cites bibliogràfiques de la recerca han d'aver estat publicades en els deu darrers anys).  Comentaris personals sobre els textos consultats.





Any acadèmic	2011-12
Assignatura	10902 - El Treball Corporal i Perspectives Psicomotricitat Actuals
Grup	Grup I, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

Percentatge de la qualificació final: 40% per l'itinerari A

## Recursos, bibliografia i documentació complementària

Formen part dels recursos ofertats per aquesta assignatura: la bibliografia bàsica, la complementària (en negreta recomanats), algunes revistes de psicomotricitat, un blog, la Pàgina de psicomotricitat, Forum Europeu, i diversos vídeos i cds.

### Bibliografia bàsica

- Llorca, M.; Ramos, V.; Sánchez, J.; Vega, A. (coords.) (2002). La práctica psicomotriz: una propuesta educativa mediante el cuerpo y el movimiento. Málaga: Aljibe.
- Mila, J. (2008). De profesión psicomotricista. Madrid: Miño y Dávila.
- AAVV (2008). Formando psicomotricistas. Monografía. Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado, 62, vol. 22 (2). J. Emilio Palomero, P. Pablo Berruero y Juan Mila (coords.)  
<http://www.aufop.com/aufop/revistas/indice/impresa/41>
- AAVV (2003). Movimiento, Emoción y Pensamiento. Monografía. *Indivisa: Boletín de estudios e investigación*, num. extra 2. J. Antonio Ojeda (dir.)

### Bibliografia complementària

- Araiza, A.; Gisbert, G. (2007). "Transformaciones del Cuerpo en Psicología Social". *Psicología: Teoría e Pesquisa*, vol. 23 1, 111-118.**
- Arnaiz Sánchez, P.; Rabadán, M.; Vives, Y. (2008). La psicomotricidad en la escuela. Málaga: Aljibe.
- Arnaiz Sancho, V. (2000). La imagen de uno mismo, es evaluable? indicadores de mínimos al final de la educación infantil. *Aula de Innovación Educativa*, 93-94, 66-72.
- Aucouturier, B. (2004). Introducción a la Práctica Psicomotriz Aucouturier (PPA). *Aula de innovación educativa*, 136, 79-84.**
- Aucouturier, B. (2004). Los fantasmas de acción y la práctica psicomotriz. Barcelona: Graó.
- Bergés, J.; Bounes, M. (1977). La relajación terapéutica en la infancia. Barcelona: Toray Masson.
- Bottini, P. (comp.) (2000). Psicomotricidad: prácticas y conceptos. Madrid: Miño y Dávila.**
- Calecki, M.; Thévenet, M. (1.992). Técnicas de bienestar para niños. Barcelona: Paidós.**
- Camps, C.; García Olalla, L. (2004). "La formación personal en psicomotricidad como facilitadora del desarrollo de competencias y actitudes transversales en la formación del alumnado universitario". 3er Congreso Internacional "Docencia Universitaria e Innovación". Universidad Girona.
- Camps, C.; García Olalla, L. (2004). "La formación personal del psicomotricista como proceso de cambio y transformación". *Rev. especializada en psicomotricidad 'Entre Líneas'*, 16, 7-20.**
- Camps, C.; Tomás, I. (2003). Manifestaciones de la transferencia en la intervención psicomotriz. Monografía II. *Indivisa Boletín de Estudios e Investigación*, 91-101.**
- Carmona, M. (2005). Psicomotricidad y juego en la atención temprana de niños con discapacidad. Editorial Universidad de Granada (cd)
- Corraze, J. (1.986). Las comunicaciones no verbales. Madrid: Nuñez.
- Choque, J. (1.990). Yoga y expresión corporal para niños y adolescentes. Barcelona: Paidós.
- De Aretio, M. (2000). "Había una vez...el recurso de la narración oral en la sesión de psicomotricidad". En: Bottini, P. (comp.) *Psicomotricidad, prácticas y conceptos*. Madrid: Miño y Dávila.
- De Leon, C. et al. (2000). Cuerpo y Representación: espacio de reflexión en terapia psicomotriz.. Montevideo: Psicolibros.
- Davis, F. (1.974). El lenguaje de los gestos. Buenos Aires: Emecé.
- Davis, F. (1.993). La comunicación no verbal. Madrid : Alianza.







Any acadèmic	2011-12
Assignatura	10902 - El Treball Corporal i Perspectives Psicomotrius Actuals
Grup	Grup I, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

Denis, D. (1.980). El cuerpo enseñado. Colec. Téc. y lenguajes corporales. Barcelona: Paidós.

Dolto, F. (1984). La imagen inconsciente del cuerpo. Barcelona: Paidós.

**Domínguez, M.A. (2003). "Sistema d'actituds de l'educador en pràctica psicomotriu". *Guix d'Infantil*, 15, set.-oct.**

Fast, J. (1.978). El sublenguaje del cuerpo. Barcelona: Paidós.

**Femenias, M. (2010). Masaje infantil aplicado en la escuela. Una atención especial a los aspectos emocionales y afectivos en el ciclo 0-3. *Aula de Infantil*, 54, 41-44.**

Ferrer, M.; Mir, M.L.; Riera, M.A. (2008). Educación para la salud mental en la primera infancia. Educación para la salud mental Fornés, J.; Gómez, J. (coord.) 5, 163-189.

Fonseca, V. (2006). Psicomotricidad. Paradigmas del estudio del cuerpo y de la motricidad humana. Sevilla: Trillas.

Garaigordóbil, M. (1990). "El juego actividad vital e indispensable para el desarrollo humano" (p. 25-91). En: M. Garaigordóbil (ed.) *Juego y desarrollo infantil: la actividad lúdica como recurso psicopedagógico, una propuesta de reflexión y de acción*. Madrid: Seco-Olea.

**García Olalla, D. (2000). La observación psicomotriz: transformar la experiencia compartida en comprensión. *Rev. especializada en Psicomotricidad 'Entre Líneas'*, 7, 10-14.**

**García Olalla, D. (2009). Reapropiación y conciencia corporal en la tercera edad a través de la psicomotricidad. *Rev. Iberoamericana de Psicomotricidad y Técnicas Corporales*, 33, vol. 9 (1).**

**García Olalla, D. (2011). Una experiencia de psicomotricidad en la tercera edad. *Revista especializada en Psicomotricidad 'Entre líneas'*, 27, 18-23.**

Lapierre, A. (1997). Psicoanálisis y análisis corporal. Bilbao: Desclée de Brouwer.

Lapierre, A.; Lapierre, A. (1997). Psicomotricidad en la guardería... ¿ por qué ? En: El adulto frente al niño 0-3 años. Madrid: CIE, 7-12.

Leboyer, F. (1.978). Shantala, un arte tradicional el masaje de los niños. Argentina: Hachette.

Le Boulch, J. (1995). El desarrollo psicomotor desde el nacimiento a los 6 años. Barcelona: Paidós.

Le Du, J. (1.981). El cuerpo hablado. Colección Técnicas y Lenguajes Corporales. Barcelona: Paidós.

**Llorca, M.; Ramos, V.; Sánchez, J.; Vega, A. (coords.) (2002). La práctica psicomotriz: una propuesta educativa mediante el cuerpo y el movimiento. Málaga: Aljibe.**

**Masson, S. (1985). Las relajaciones. Colección Psicomotricidad. Barcelona: Gedisa.**

**Mila, J. (2008). De profesión psicomotricista. Madrid: Miño y Dávila.**

**Mila, J. (2002). La construcción del cuerpo del psicomotricista (p. 181-194). En: La práctica psicomotriz: una propuesta educativa mediante el cuerpo y el movimiento. En: Llorca; Ramos; Sánchez; Vega La práctica psicomotriz: una propuesta educativa mediante el cuerpo y el movimiento. Málaga: Aljibe.**

**Mila, J.; De León, C.; García, B.; Peceli, M.; Cherro, M. (2000). "Formación del rol del psicomotricista a través del trabajo corporal". *Rev. Iberoamericana de Psicomotricidad y Técnicas Corporales*, n.0, 65-76 [www.iberopsicomot.net](http://www.iberopsicomot.net)**

Mir, M.L.; Urtasun, LL.; Morey, P.; Morell, S. (2009). "Un espai i un temps per compartir la psicomotricitat amb les famílies". Jornades d'Educació Infantil "Psicomotricitat: espai i temps d'inclusió". UIB. Centres de Professors de la Conselleria d'Educació.

Mir, M.L.; Urtasun, Ll. (2008). "La observación de la imagen del cuerpo en las sesiones de psicomotricidad". *Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado*, vol. 22 (2), 62, 107-122 [http://www.aufop.com/aufop/uploaded\\_files/articulos/1303254864.pdf](http://www.aufop.com/aufop/uploaded_files/articulos/1303254864.pdf)

Mir, M.L. (2005). "El portafolio, un instrumento de aprendizaje para elaborar el proyecto profesional de psicomotricidad". Actas III Congreso Estatal de Psicomotricidad "Psicomotricidad una disciplina, psicomotricista una profesión". Universitat Ramon Llull, Blanquerna. Barcelona.

Mir, M.L.; Arnaiz, V. (2003). Curs de postgrau Especialista Universitari en Ajuda Psicomotriu. Palma: Servei de Publicacions de la Universitat de les Illes Balears (editat en CD-ROM).

Ortega, R. (1991). "Un marco conceptual para la interpretación del juego infantil". *Infancia y Aprendizaje*, 55, 87-103.





Any acadèmic	2011-12
Assignatura	10902 - El Treball Corporal i Perspectives Psicomotrius Actuals
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

- Palou, S. (2003). "El creixement emocional. Un delicat equilibri entre proximitat i distància". *Guix d'Infantil*, 12, 32-37.
- Parejo, J. (1995). *Comunicación no verbal y educación. El cuerpo y la escuela*. Barcelona: Paidós
- Pease, A. (1997). *El lenguaje del cuerpo*. Barcelona: Paidós.
- Parellada, C. (1990). Del plaer de sentir-se viu al plaer de pensar. [www.xtec.cat/~cparella/](http://www.xtec.cat/~cparella/)
- Parellada, C. (2005). "Els grups i les seves dinàmiques: el paper de les relacions i l'estimació". *Guix D'infantil*, 24, març-abril.
- Pikler, E. (2004). "Importància del moviment en el desenvolupament de la persona: iniciativa i competència" (p. 9-20). En: Falk J. *La conquesta de l'autonomia*. Barcelona: Rosa Sensat (Temes d'infància 49).
- Rigo, E. (2007). «La psicomotricidad y su papel en el desarrollo psicológico», p. 35-46. En: *Wallon. Su pensamiento, base de una psicopedagogía social y ecológica*. Alcalá de G.: Eduforma.
- Rizo, M. (2009). Propuesta de integración de la Fisioterapia Pediátrica y de la Terapia Psicomotriz Vivenciada. Rev. Iberoamericana de Psicomotricidad y Técnicas Corporales, 33, vol. 9 (1).**
- Rodríguez, J.A. (2002). La "quietud" del psicomotricista. I Congreso FAPEE, Barcelona, noviembre. Revista "Entre Líneas" , 11, 33-35.**
- Ruiz de Velasco, A. (2011). El juego simbólico. Barcelona: Graó.**
- Sánchez, J.; Llorca, M. (2001). "El rol del psicomotricista". Rev. Iberoamericana de Psicomotricidad y Técnicas Corporales, 3 [www.iberopsicomot.net](http://www.iberopsicomot.net)**
- Schneider, V. (1991). *Masaje infantil*. Barcelona: Médici.
- Sugrañes, E.; Àngel, M.A. (coords.) (2007). *La educación psicomotriz (3-8 años). Cuerpo, movimiento, percepción, afectividad: una propuesta teórico-práctica*. Barcelona: Graó.
- Turchet, P. (2006). El llenguatge del cos. Com comprendre a l'altre a través dels seus gestos. Barcelona: Pagés.**
- Walker, P. (1.988). *El masaje de los niños*. Barcelona: Oasis.
- Wallon, H. (1980). "El papel del movimiento en la evolución psicológica del niño". En: *Psicología del niño: una comprensión dialéctica del desarrollo infantil*. Madrid: Pablo del Río.
- Zenz, G.; Wagner, E. (1996). *Masaje para bebés y niños pequeños*. Madrid: EDAF.

#### Altres recursos

##### Revistas de psicomotricitat

'ENTRE LÍNEAS' Revista especializada en Psicomotricidad

ISSN : 1575-0841

Hotel d'Entitats. Pere Vergés 1, 6<sup>a</sup>. Apdo. 22

08020 - BARCELONA [Espanya]

<http://dialnet.unirioja.es/servlet/revista?codigo=14569>

REVISTA IBEROAMERICANA DE PSICOMOTRICIDAD Y TÉCNICAS CORPORALES

Edició digital: <http://www.iberopsicomot.net/>

CUADERNOS DE PSICOMOTRICIDAD

Pza. S. Martín de Aguirre, s/n

20570 – BERGARA (Guipuzcoa)

[info@bergara.uned.es](mailto:info@bergara.uned.es)

REVISTA CUERPO PSM

Edición digital: <http://www.revistacuerpopsm.com.ar/system/index.php>

REVUE EVOLUTIONS PSYCHOMOTRICES

5 rue Copernic.

75116 - PARIS [France]

RES. RICHERCHE E STUDI IN PSICOLOGIA DEL CORPO E TECNICHE PSICO-CORPOREE

Lungadine Catena 5.





Any acadèmic	2011-12
Assignatura	10902 - El Treball Corporal i Perspectives Psicomotrius Actuals
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

37138 - VERONA [Italia]  
MOTORIK. Zeitschrift für Motopädagogik und Mototherapie.  
Kleiner Schratweg 32.  
32657 - LEMGO [Deutschland]  
Tijdschrift voor Psychomotorische therapie  
Brandijzerhoek 11.  
7546 LL ENSCHEDE [Nederland]

#### Monografies

*Formando psicomotricistas*

Revista Interuniversitaria de Formació del Profesorado, 62, vol. 22 (2), agosto 2008.

José Emilio Palomero, Pedro Pablo Berruezo y Juan Mila (coords.)

<http://www.aufop.com/aufop/revistas/indice/impresa/41>

*Movimiento, Emoción y Pensamiento*

II Congreso Estatal de Psicomotricidad. Madrid.

Monografía. INDIVISA: *Boletín de Estudios e Investigación*, num. extra 2, 2003

Madrid: Centro Superior de Estudios Universitarios La Salle y FAPEE.

J. Antonio Ojeda (dir.)

#### Blog

<http://revistadepsicomotricidad.blogspot.com/>

#### Página de la Psicomotricidad

<http://www.terra.es/personal/psicomot/>

#### The European Forum of Psychomotricity

[http://www.psychomot.org/european\\_forum\\_psychomotricity.htm](http://www.psychomot.org/european_forum_psychomotricity.htm)

#### Associació de Psicomotricistes de les Illes Balears (APPIB)

[appib@hotmail.com](mailto:appib@hotmail.com)

#### VIDEOS - CD

Viscarro, I. (coord.) (2011). *Psicomotricitat: de la vivència a la representació*. ICE de la Universitat Rovira i Virgili (Tarragona).

Fortuny, M.; Portas, H.; Rosell, H. (1998). *Pràctica Psicomotriu Educativa*. Conselleria d'Educació. Centre de Professors (CEP) de Palma.

Viscarro, I.; Camps, C. (1998). *Moure's per conèixer* Universitat Rovira i Virgili. Tarragona.

Mir, C. (1994). *Interacció i desenvolupament*. ICE de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Parellada, C. (1991). *Jocs de construcció*. CP«Els Convents» (Martorell) IX Jornades de Pràctica Psicomotriu, Generalitat de Catalunya, Barcelona.

Molina, L. (1985). *La psicomotricitat en el nen*. Obra Social de «La Caixa», Barcelona.

